

PHONG CÁCH NGÔN NGỮ SINH HOẠT

KẾT QUẢ CẦN ĐẠT

- Nắm được các khái niệm ngôn ngữ sinh hoạt, phong cách ngôn ngữ sinh hoạt với những đặc trưng cơ bản của nó.
- Nâng cao kỹ năng phân tích và sử dụng ngôn ngữ theo phong cách ngôn ngữ sinh hoạt.

I - NGÔN NGỮ SINH HOẠT

1. Khái niệm ngôn ngữ sinh hoạt

Hãy thể hiện đúng giọng điệu đoạn ghi chép sau đây :

(Buổi trưa, tại khu tập thể X, hai bạn Lan và Hùng gọi bạn Hương đi học.)

– *Hương ơi ! Đi học đi !*

(Im lặng)

– *Hương ơi ! Đi học đi !* (Lan và Hùng gào lên)

– *Gì mà ầm ầm lên thế chúng mày ! Không cho ai ngủ ngáy nữa à !* (tiếng một người đàn ông nói to)

– *Các cháu ơi, khẽ chút ! Để cho các bác ngủ trưa với !... Nhanh lên con, Hương !* (tiếng mẹ Hương nhẹ nhàng ôn tồn)

– *Đây rồi, ra đây rồi !* (tiếng Hương nhỏ nhẹ)

– *Góm, chậm nhu rùa ấy ! Cô phê bình chết thôi !* (tiếng Lan càu nhau)

– *Hôm nào cũng chậm. Lạch bà lạch bạch nhu vịt bầu !...* (tiếng Hùng tiếp lời)

Trên đây là một đoạn ghi lại cuộc đối thoại trong ngôn ngữ sinh hoạt (ngôn ngữ sinh hoạt còn được gọi là khẩu ngữ, ngôn ngữ nói, ngôn ngữ hội thoại,...). Từ đoạn hội thoại đó, anh (chị) hiểu thế nào là ngôn ngữ sinh hoạt ?

2. Các dạng biểu hiện của ngôn ngữ sinh hoạt

Ngôn ngữ sinh hoạt thể hiện chủ yếu ở *dạng nói* (độc thoại, đối thoại), nhưng một số trường hợp có cả ở *dạng viết* (nhật ký, hồi ức cá nhân, thư từ).

Trong các tác phẩm văn học có *dạng lời nói tái hiện*, tức là dạng mô phỏng lời thoại tự nhiên, nhưng được sáng tạo theo các thể loại văn bản khác nhau : kịch, tuồng, chèo, truyện, tiểu thuyết,... Khi tái hiện, lời nói tự nhiên được biến cải phần nào theo thể loại văn bản và ý định chủ quan của người sáng tạo.

Nhưng dù ở dạng nào (nói hay viết, tái hiện hay sáng tạo), ngôn ngữ sinh hoạt cũng có những dấu hiệu đặc trưng của một phong cách ngôn ngữ.

GHI NHỚ

- Ngôn ngữ sinh hoạt là lời ăn tiếng nói hằng ngày, dùng để thông tin, trao đổi ý nghĩ, tình cảm,... đáp ứng những nhu cầu trong cuộc sống.
- Ngôn ngữ sinh hoạt chủ yếu thể hiện ở dạng nói, nhưng cũng có thể ở dạng viết. Trong văn bản văn học, lời thoại của nhân vật là dạng tái hiện, mô phỏng ngôn ngữ sinh hoạt hằng ngày.

3. Luyện tập

a) Anh (chị) hãy phát biểu ý kiến của mình về nội dung của những câu sau :

- *Lời nói chẳng mất tiền mua,
Lụa lời mà nói cho vừa lòng nhau.*
- *Vàng thì thử lửa thử than,
Chuông kêu thử tiếng, người ngoan thử lời.*

b) Trong đoạn trích dưới đây, ngôn ngữ sinh hoạt được biểu hiện ở dạng nào ? Anh (chị) có nhận xét gì về việc dùng từ ngữ ở đoạn trích này ?

Ông Năm Hèn đáp :

– Sáng mai sớm, đi cũng không muộn. Tôi cần một người dẫn đường đến ao cá sấu đó. Có vậy thôi ! Chừng một giờ đồng hồ sau là xong chuyện ! Sáu ở ao giữa rừng, tôi bắt nhiều lần rồi. Bà con cứ tin tôi. Xưa nay, bị sấu bắt là người đi ghe xuồng hoặc ngồi rùa chén dưới bến, có bao giờ sấu rượt người ta giữa rừng mà ăn thịt ? Tôi đây không tài giỏi gì hết, chẳng qua là biết mưu mẹo chút ít, theo như người khác thì họ nói đó là bùa phép để kiểm tiền. Nghề bắt sấu có thể làm giàu được, ngọt tôi không mang thứ phú quý⁽¹⁾ đó [...]. Cực lòng biết bao nhiêu khi nghe ở miền Rạch Giá, Cà Mau này có nhiều con rạch, ngã ba mang tên Đầu Sáu, Lung Sáu, Bàu Sáu, sau này hỏi lại tôi mới biết đó là nơi ghê gớm, hồi xưa lúc đất còn hoang. Rạch Cà Bơ He, đó là chỗ sấu lội nhiều, người Miên sợ sấu không dám đi qua nên đặt tên như vậy, cũng như phá Tam Giang, trường nhà Hồ của mình ngoài Huế.

(Theo Sơn Nam, *Bắt sấu rừng U Minh Hạ*)

(1) Phú quý : phú quý.